

Viestintäpalvelujen tarjontaan velvollisten yleispalveluyritysten nimeäminen

Sisältö

1	Nimeämismenettelyn vireilletulo ja asian käsittely Liikenne- ja viestintävirastossa	4
1.1	Kuuleminen muistiosta	4
2	Sovellettavat säännökset.....	5
2.1	Euroopan unionin lainsäädäntö	5
2.2	Laki sähköisen viestinnän palveluista	5
2.2.1	Yleispalveluyrityksen nimeäminen	5
2.2.2	Yleispalveluna tarjottavan liittymän yleiset vaatimukset ja yleispalveluyrityksen yleiset velvollisuudet	6
2.2.3	Yleisiä puhelinpalveluja koskeva yleispalveluvelvollisuus	6
2.2.4	Internetyhteyspalvelua koskeva yleispalveluvelvollisuus	7
2.2.5	Verkkopalvelua koskeva yleispalveluvelvollisuus	7
2.3	Yleispalvelun laatua koskevat alemmantasoiset säädökset ja määräykset	7
2.3.1	Valtioneuvoston asetus tarkoituksenmukaisen internetyhteyden vähimmäisnopeudesta yleispalvelussa ja erityisryhmille tarjottavien palveluiden vähimmäisvaatimuksista (VNA 888/2021)	7
3	Yleispalveluun kuuluvat viestintäpalvelut	8
3.1	Puhelinliittymä	8
3.2	Laajakaistaliittymä	9
3.3	Kuulo- ja puhevammaisten henkilöiden tekstiviestipalvelut mahdollistava liittymä	9
3.4	Kuulo- ja puhevammaisten henkilöiden videopuhelut mahdollistava liittymä	9
3.5	Näkövammaisten henkilöiden asiakaspalvelu ja laskutus	10
3.6	Verkkopalvelu	10
4	Nimeämismenettely	11
4.1	Yleistä	11
4.2	Tarkasteltavat maantieteelliset alueet	12
5	Yleispalveluyrityksen nimeämistarpeen arviointi	13
5.1	Yleistä	13
5.2	Kohtuulliset hinnat ja ehdot sekä esteettömyys	13
5.3	Saatavuusongelmat	15
5.4	Nimeämistarpeen arviointi teleyritysten toimittamien tietojen perusteella	16
5.4.1	Puhelinpalvelut	17
5.4.2	Tekstiviestit mahdollistava liittymä kuulo- ja puhevammaisille	17
5.4.3	Laajakaistapalvelut (5 Mbit/s)	18
5.4.4	Videopuhelut mahdollistava liittymä (512/512 kbit/s) kuulo- ja puhevammaisille henkilöille	20
6	Nimettävän yleispalveluyrityksen valinta	20
6.1	Teleyrityksen taloudelliset edellytykset tarjota yleispalvelua	21
6.2	Teleyritysten viestintäverkkojen vertailu	22

6.3	Teleyrityksen valinta tasatilanteessa	24
7	Yhteenveto nimettävistä yleispalveluyrityksistä.....	26
7.1	Puhelinliittymän tarjontaan velvolliset yleispalveluyritykset	26
7.2	Laajakaistaliittymän (5 Mbit/s) tarjontaan velvolliset yleispalveluyritykset	26
8	Lopuksi	27

1 Nimeämismenettelyn vireilletulo ja asian käsittely Liikenne- ja viestintävirastossa

Viestintäpalvelulain (laki sähköisen viestinnän palveluista, 917/2014) yleispalvelua koskevan sääntelyn tarkoituksena on varmistaa perustasoisten viestintäpalvelujen tarjonta Suomessa. Yleispalvelulla tarkoitetaan puhelin- ja laajakaistapalveluja, jotka kaikkien kuluttajien ja yritysten tulee saada maantieteellisestä sijainnista riippumatta vakinaiseen asuin- tai sijaintipaikkaansa.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom (jäljempänä Traficom) tehtävänä on päättää yleispalvelujen tarjontaan velvollisten yritysten nimeämisestä. Traficom on muutettava päätöstään, jos päätöksen perusteena olleissa seikoissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

Viestintävirasto¹ nimesi 5.10.2016 antamallaan päätöksellä² kolme teleyritystä yleisten puhelinpalvelujen, internetyhteyspalvelujen sekä kuulo- ja puhevammaisten henkilöiden puhelinpalvelut korvaavan internetyhteyden (512/512 kbit/s) tarjontaan velvollisiksi yleispalveluyrityksiksi.

Traficom on tässä perustelumuistiossa arvioinut uudelleen sekä puhelin- että internetyhteyspalveluja koskevien yleispalveluvelvoitteiden nimeämistarpeen koko Suomen alueella. Arviointiin on ryhdytty, koska voimassa olevien yleispalvelupäätösten perusteina olleissa seikoissa on tapahtunut olennaisia muutoksia.

Yleispalveluun kuuluvan internetyhteyden nopeutta on muutettu valtioneuvoston asetuksella 888/2021 (valtioneuvoston asetus tarkoituksenmukaisen internetyhteyden vähimmäisnopeudesta yleispalvelussa ja erityisryhmille tarjottavien palveluiden vähimmäisvaatimuksista, jäljempänä valtioneuvoston asetus). Asetuksella nostettiin tarkoituksenmukaisen internetyhteyden vähimmäisnopeutta saapuvassa liikenteessä 5 Mbit/s:iin. Myös yhteysnopeuden laadulle asetettuja vaatimuksia on muutettu.

Myös viestintäverkkojen kattavuudessa on tapahtunut muutoksia. Vuoden 2014 alusta lähtien on 800 MHz:n taajuusalueen käyttöönoton myötä rakennettu LTE-teknologialla toteutettua verkkoa. LTE-verkko mahdollistaa sekä puhelinpalvelut että nopeat datapalvelut. Verkkopeittoa on rakennettu toimilupaehtojen mukaisesti siten, että se kattaa nykyisin teleyrityksestä riippumatta yli 99 % väestöstä. Teleyritysten on myös varmistettava kohtuullinen sisätilapeitto peittoalueella. Vuonna 2017 voimaan tulneiden 700 MHz toimilupien myötä verkon pitää kattaa myös rata-verkko sekä tietyt tieluokat.

1.1 Kuuleminen muistiosta

Traficom on 7.12.2022 päivätyllä lausuntopyynnöllä varannut mahdollisuuden lausua muistioluonnoksesta seuraaville tahoille: teletoimintaa harjoittavat teleyritykset, Finnet-liitto, FiCom ry, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Kuluttajaliitto ry, maakuntaliitot, Suomen Kuntaliitto ry, Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Suomen yrittäjät ry, Näkövammaisten liitto ry, Kuuloliitto ry, Kuurojen Liitto ry, Suomen Omakotiliitto ry ja Suomen isännöintiliitto ry. Traficom vastaanotti annettujen määräaikojen puitteissa yhteensä 12 lausuntoa.

Lausuntojen johdosta Traficom teki muistioon muutoksia yleispalvelualueiden jakautumiseen yleispalveluyrityksiksi nimettyjen teleyritysten kesken. Lisäksi Traficom täydensi analyysin perusteluja ja korjasi hätätekstiviestejä koskevat tiedot.

¹ Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi, Viestintävirasto sekä Liikenneviraston tietyt toiminnot yhdistyivät Liikenne- ja viestintävirastoksi (Traficom) 1.1.2019.

² Dnro 1029/921/2016

Yleispalveluyrityksen valintaan tehtyjen muutosten vuoksi Traficom varasi vielä 16.2.2023 päivätyllä lausuntopyynnöllä yleispalveluyrityksiksi nimettäville DNA Oyj:lle, Elisa Oyj:lle sekä Telia Finland Oyj:lle mahdollisuuden lausua muutoksista. Traficom vastaanotti lisälausunnot kaikilta edellä mainituilta teleyrityksiltä; lausunnot eivät antaneet aihetta muutoksiin.

2 Sovellettavat säännökset

Yleispalveluun kuuluvat viestintäpalvelut on määritelty viestintäpalvelulaissa sekä lakia alemmantasoisissa säädöksissä. Internetyhteyden vähimmäisnopeus yleispalvelussa sekä kuulo-, puhe- ja näkövammaisille tarjottavien puhelinpalvelujen vähimmäisvaatimukset on asetettu valtioneuvoston asetuksessa. Lisäksi Traficom on antanut määräyksen viestintäverkkojen ja -palvelujen laadusta ja yleispalvelusta (Viestintävirasto 58 B / 2014, jäljempänä Traficomin määräys). Viestintäpalveluilla on pantu kansallisesti täytäntöön eurooppalaisen sähköisen viestinnän säännösten (jäljempänä teledirektiivi) yleispalvelua koskevat säännökset. Tähän lukuun on koottu yleispalveluyrityksen nimeämismenettelyn ja yleispalveluyritykseksi nimen teleyrityksen velvollisuuksien kannalta keskeinen sääntely.

2.1 Euroopan unionin lainsäädäntö

Viestintäpalvelulain yleispalvelua koskevat säännökset perustuvat eurooppalaisesta sähköisen viestinnän säännöstöstä annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2018/1972 (teledirektiivi), jonka III osan I osastossa säädetään yleispalvelusta. Teledirektiivissä on EU:n tasolla määritelty palvelut, joiden tulee jäsenvaltioiden alueilla olla kaikkien loppukäyttäjien saatavilla tietyn laatuina maantieteellisestä sijainnista riippumatta ja kansalliset erityisolosuhteet huomioon ottaen kohtuuhintaan.

Teledirektiivin 84 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava riittävän laajakaistayhteyspalvelun ja ääniviestintäpalvelun saatavuus alueellaan; palveluiden tulee olla käytössä kiinteässä sijaintipaikassa. Internetyhteyspalvelun tulee tukea direktiivin liitteessä V määriteltyjä palveluita, joihin kuuluvat muun muassa verkkopankki, hakukoneet, sähköinen asiointi ja peruslaatuiset videopuhelut.

Teledirektiivin 86 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat asettaa julkisen palvelun velvoitteita yrityksille yleispalvelun saatavuuden varmistamiseksi kansallisella alueella tai sen osissa. Tämä tulee kuitenkin tehdä vain, mikäli laajakaistan tai puhelinpalvelun saatavuutta ei voida varmistaa jäsenvaltion alueella kaupallisesti tai muilla julkisen politiikan välineillä. Markkinoiden vääristymistä on vältettävä ja yleispalvelun varmistamisen tulee olla puolueetonta, avointa, syrjimätöntä ja oikeasuhtaista. Yhtäkään yritystä ei voi lähtökohtaisesti sulkea pois nimeämisen piiristä.

2.2 Laki sähköisen viestinnän palveluista

Yleispalvelua koskevat säännökset sisältyvät viestintäpalvelulain 12 lukuun. Yleispalvelulla tarkoitetaan laissa yleisten puhelinpalvelujen ja tarkoituksenmukaisen internetyhteyden tarjontaa tietyssä vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa. Lisäksi yleispalveluun kuuluvat yleisen numeropalvelun ja puhelinluettelopalvelun tarjonta, joita ei käsitellä tässä perustelumuistiossa.

2.2.1 Yleispalveluyrityksen nimeäminen

Viestintäpalvelulain 85 §:n 2 momentin mukaan Traficomin on päätöksellään nimeävä yksi tai useampi teleyritys tai yhteystietopalvelua tarjoava yritys yleispalveluyritykseksi, jos se on välttämätöntä yleispalvelun tarjonnan takaamiseksi tietyllä maantieteellisellä alueella. Nimeämismenettelyn tulee olla tehokas, puolueeton, avoin ja syrjimätön. Nimeämismenettelyssä on tarvittaessa huomioitava myös

viestintäpalvelulain 51 a §:n mukaiset Traficomin tekemät maantieteelliset kartoitukset laajakaistaverkkojen kattavuudesta. Yleispalveluyritykseksi tulee nimetä se yritys, jolla on parhaat edellytykset yleispalvelun tarjontaan.

Traficom on muutettava 2 momentissa tarkoitettua päätöstä, jos päätöksen perusteena olleissa seikoissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

2.2.2 Yleispalveluna tarjottavan liittymän yleiset vaatimukset ja yleispalveluyrityksen yleiset velvollisuudet

Viestintäpalvelulaissa on asetettu yleispalveluna tarjottavalle liittymälle eräitä yleisiä vaatimuksia. Viestintäpalvelulain 86 ja 87 §:n mukaan teleyritys, jonka Traficom on 85 §:ssä tarkoitettulla tavalla nimennyt yleisissä puhelinpalveluissa tai internetyhteyspalvelussa yleispalveluyritykseksi, on velvollinen tarjoamaan maantieteellisestä paikasta riippumatta keskimääräisen käyttäjän kannalta kohtuullisella hinnalla liittymän yleiseen viestintäverkkoon käyttäjän tai mikroyrityksen vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa. Teleyrityksen on toimitettava liittymä kohtuullisessa ajassa tilauksesta.

Viestintäpalvelulaissa on määritelty ne viestintäpalvelut, joita liittymällä on voitava käyttää, mutta ei liittymän teknistä toteutustapaa. Yleispalvelua tarjoava teleyritys saa itse päättää, millä tekniikalla se toteuttaa liittymän. Liittymä voidaan siten toteuttaa joko kiinteässä tai langattomassa verkossa. Liittymän tulee toimia moitteettomasti siinä käyttäjän vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa, jota sopimus koskee.³

Yleispalveluna tarjottavan liittymän hinnan kohtuullisuutta on lain esitöiden mukaan arvioitava nimenomaisesti viestintäpalvelun käyttäjän näkökulmasta.⁴ Traficom seuraa viestintäpalveluiden yleispalveluun kuuluvien palvelujen hinnoittelua ja vertaa sitä viestintäpalveluiden yleiseen hintatasoon. Kohtuullisena pidettävään liittymän hintaan Traficom voi kuitenkin ottaa kantaa vain yksittäisessä tapauksessa.

Viestintäpalvelulain 88 §:n 1 momentin mukaan yleispalveluyritys voi tarjota yleispalveluja myös useamman liittymän välityksellä, jos siitä ei aiheudu käyttäjälle tai mikroyritykselle kohtuuttomia lisäkustannuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan yleispalveluyrityksen on tarjottava tilaajana olevalle luonnolliselle henkilölle mahdollisuus maksaa liittymän rakentamisesta johtuva korvaus useammassa maksuerässä. Yleispalveluyritys saa kieltäytyä velvollisuudestaan vain, jos kieltäytymiselle on tilaajana olevan luonnollisen henkilön maksukykyyn liittyvä painava peruste.

Yleispalveluyrityksellä on pykälän 3 momentin mukaan oikeus kieltäytyä tekemästä käyttäjän tai mikroyrityksen kanssa sopimusta liittymästä, jos tämä on asetettu syytteeseen tai viimeisen vuoden aikana tuomittu jonkin teleyrityksen liittymää hyväksi käyttäen tehdystä tietoliikenteen häirinnästä taikka jos tilaajalla on yleispalveluyrityksen tarjoaman toisen liittymän käytöstä aiheutuneita maksamattomia, erääntyneitä ja riidattomia velkoja.

2.2.3 Yleisiä puhelinpalveluja koskeva yleispalveluvelvollisuus

Viestintäpalvelulain 86 §:n 2 momentin mukaan tarjottavan liittymän on oltava sellainen, että kaikki, myös vammaiset, voivat käyttää hätäpalveluja, soittaa ja vas-

³ HE 150/2006, s. 24, HE 238/2010.

⁴ HE 221/2013, s.138.

taanottaa kotimaan ja ulkomaan puheluita sekä käyttää muita tavanomaisia puhe-
linpalveluja. Tarjottavan liittymän on oltava saatavilla myös ilman pakollisia lisäpal-
veluita tai -toimintoja.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään pykälän 3 momentin mukaan tarkemmin
vammaisten erityistarpeista. Ennen asetuksen antamista Traficom on tarvittaessa
laadittava niistä selvitys.

Traficom voi pykälän 4 momentin mukaan antaa tarkempia määräyksiä siitä, miten
liittymä on teknisesti toteutettava tai mitä teknisiä ominaisuuksia liittymässä on
oltava, jotta myös vammaiset voivat sitä käyttää.

2.2.4 Internetyhteyspalvelua koskeva yleispalveluvelvollisuus

Viestintäpalvelulain 87 §:n 2 momentin mukaan tarjottavan liittymän on mahdolli-
suttava kaikille käyttäjille ja mikroyrityksille tarkoituksenmukainen internetyhteys,
ottaen huomioon käyttäjien enemmistön käytössä oleva yhteysnopeus, tekninen
toteutettavuus ja kustannukset. Teledirektiivin liitteessä V mainittujen palveluiden
tulee olla käytettävissä tarjottavalla liittymällä.

Säännös ei tarkemmin määritä tarkoituksenmukaisen internetyhteyden yhteysno-
peutta, vaan yhteyden on täytettävä pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston
asetuksella kulloinkin säädetty yhteyden nopeutta koskevat laatuvaatimukset. En-
nen asetuksen antamista Traficom on tarvittaessa laadittava selvitys tiedonsiirto-
palvelujen markkinoista, käyttäjien ja tilaajien enemmistön käytössä olevasta yh-
teysnopeudesta ja teknisestä kehitystasosta sekä arvio sääntelyn taloudellisista
vaikutuksista teleyrityksille. Traficom on tulevalle selvityksessä huomioida myös Euroo-
pan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen tarkoituksenmu-
kaisen internetyhteyspalvelun määrittelemisen parhaita käytäntöjä koskeva ra-
portti.

Traficom voi pykälän 4 momentin mukaan antaa tarkempia määräyksiä siitä, miten
liittymä on teknisesti toteutettava tai mitä teknisiä ominaisuuksia liittymässä on
oltava.

2.2.5 Verkkopalvelua koskeva yleispalveluvelvollisuus

Viestintäpalvelulain 90 §:n mukaan verkkoyritys, jonka Traficom on 85 §:ssä tar-
koitetulla tavalla nimennyt yleispalveluyritykseksi, on velvollinen tarjoamaan yleis-
palveluyritykseksi nimetyille palveluyritykselle viestintäverkkoon liittymiseksi tarvit-
tavan verkkopalvelun kustannuksiin perustuvaan hintaan.

2.3 Yleispalvelun laatua koskevat alemmantasoiset säädökset ja määräykset

2.3.1 Valtioneuvoston asetus tarkoituksenmukaisen internetyhteyden vähimmäisnopeu- desta yleispalvelussa ja erityisryhmille tarjottavien palveluiden vähimmäisvaatimuk- sista (VNA 888/2021)

Valtioneuvoston asetuksen 1 §:n mukaan viestintäpalvelulain 87 §:n 2 momentissa
tarkoitettua tarkoituksenmukaisen internetyhteyden vähimmäisnopeus saapuvassa
liikenteessä on 5 Mbit/s. Pykälän 2 momentin mukaan, sen estämättä, mitä 1 mo-
mentissa säädetään, riittää, että internetyhteyden vähimmäisnopeus saapuvassa
liikenteessä on 3,5 megabittiä sekunnissa, normaalinopeus 4,5 megabittiä sekun-
nissa sekä enimmäisnopeus 5 megabittiä sekunnissa.

Asetuksen 2 §:n 1 momentin mukaan kuulo- tai puhevammaiselle käyttäjälle tar-
jottavan viestintäpalvelulain 86 §:ssä tarkoitettua liittymän tulee mahdollistaa vi-
deopuhelu- ja etätulkkaukspalvelujen käyttämistä varten internetyhteys, jonka no-
peus on saapuvassa ja lähtevässä liikenteessä vähintään 512 kilobittiä sekunnissa.

Nopeus saa tilapäisesti laskea alle vähimmäisnopeuden, ei kuitenkaan alle 384 kilobittiin sekunnissa. Pykälän 2 momentin mukaan liittymällä tulee lisäksi voida hätäpalveluiden käyttämistä varten lähettää ja vastaanottaa tekstiviestejä.

Asetuksen 3 §:n mukaan näkövammaisen käyttäjän on saatava 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun liittymän asiakassuhteen hoitamisessa tarvittavat palvelut esteettömästi. Lisäksi liittymää koskeva lasku ja viestintäpalvelulain 134 §:ssä tarkoitettu laskun erittely on toimitettava hänelle esteettömässä muodossa.

Asetuksen 4 §:n mukaan käyttäjän on teleyrityksen pyynnöstä esitettävä selvitys vammastaan ja sen edellyttämistä erityistarpeista.

Lisäksi Traficomien määräyksellä 58⁵ on säännelty tarkemmin yleispalveluna tarjottavien liittymien teknisiä ominaisuuksia.

3 Yleispalveluun kuuluvat viestintäpalvelut

Yleispalveluun kuuluvat viestintäpalvelut tulee lähtökohtaisesti voida toteuttaa teknologianeutraalisti. Liittymä voi siten olla joko kiinteä tai langaton, kunhan se toimii moitteettomasti käyttäjän tai yrityksen vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa.⁶ Joillekin yleispalveluille asetetut tekniset laatuvaatimukset voivat kuitenkin asettaa rajoituksia tekniikalle, jolla liittymä voidaan tarjota. Nimeämismenettelyssä tarkastellut viestintäverkot on yksilöity jäljempänä nimeämistarpeen arvioinnin yhteydessä.

Traficom pitää langattomassa verkossa toteutetun liittymän kuuluvuutta riittävänä, jos liittymällä voidaan käyttää puhelin- tai laajakaistapalveluja vähintään yhdessä pisteessä rakennuksen sisätiloissa. Liittymän toimivuus voi edellyttää kuuluvuuden parantamista pöytäantenniratkaisulla tai pienimuotoisen ulkoisen lisäantennin avulla.

Yleispalveluun kuuluvien viestintäpalvelujen tulee täyttää viestintäpalvelulain ja alemmantasoisten säännösten, kuten Traficomien määräysten, asettamat tekniset vaatimukset.

3.1 Puhelinliittymä

Yleispalveluun kuuluvalla puhelinliittymällä on viestintäpalvelulain 86 §:n 2 momentin mukaan voitava:

- soittaa ja vastaanottaa koti- ja ulkomaanpuheluja
- käyttää hätäpalveluja ja
- käyttää muita tavanomaisia puhelinpalveluja

Tarjottavan liittymän on oltava saatavilla myös ilman pakollisia lisäpalveluita tai -toimintoja. Tavanomaisina puhelinpalveluina ei pidetä tekstiviestejä.⁷ Poikkeuksen tästä muodostavat kuitenkin kuulo- ja puhevammaiset käyttäjät, joiden tulee voida hätäpalveluiden käyttämistä varten lähettää ja vastaanottaa tekstiviestejä. Näiden käyttäjien osalta kyse on puhelinpalvelut korvaavista palveluista.⁸ Tekstiviestit mahdollistavaa liittymää käsitellään tarkemmin kohdassa 3.3.

⁵ Traficomien määräys 58 viestintäverkkojen ja -palvelujen laadusta ja yleispalvelusta on muistion kirjoitushetkellä päivitettävänä. Päivitetty versio julkaistaan vuoden 2023 aikana. Muutokset eivät vaikuta nyt muistiossa esitettyyn sisältöön.

⁶ HE 150/2006, s. 24, HE 238/2010.

⁷ HE 238/2010, s. 100.

⁸ Valtioneuvoston asetuksen 888/2021 2 §:n 2 momentti.

Yleispalveluna tarjotuissa puhelinpalveluissa palvelun toimintavarmuus ja turvallisuus ovat keskeisessä asemassa.⁹ Toimintavarmuus korostuu erityisesti hätäpuhelinlujien kohdalla. Koska yleispalvelusääntelyn tarkoituksena on toimia turvaverkkona eli taata käyttäjille viestintäpalvelut silloin, kun niitä ei ole kaupallisesti tarjolla, ovat yleispalveluyrityksen puhelinpalvelut ja palvelujen toimivuus merkitykseltään kriittisiä tällaisten alueiden vakinaisille asukkaille ja yrityksille.

3.2 Laajakaistaliittymä

Viestintäpalvelulain 87 §:n 2 momentin mukaan tarjottavan liittymän on mahdollistettava kaikille käyttäjille ja mikroyrityksille tarkoituksenmukainen internetyhteys, ottaen huomioon käyttäjien enemmistön käytössä oleva yhteysnopeus, tekninen toteutettavuus ja kustannukset. Teledirektiivin liitteessä V mainittujen palveluiden tulee olla käytettävissä tarjottavalla liittymällä.

Tarkoituksenmukainen internetyhteys on jo aiemman lain perustelujen mukaan käsite, jonka on tarkoitettu muuttuvan ajan myötä tekniikan ja käyttötottumusten kehittyessä.¹⁰ Tällä hetkellä yhteyden vähimmäisnopeus on valtioneuvoston asetuksen mukaan saapuvassa liikenteessä 5 megabittiä sekunnissa. Riittää kuitenkin, että internetyhteyden vähimmäisnopeus saapuvassa liikenteessä on 3,5 megabittiä sekunnissa, normaalinopeus 4,5 megabittiä sekunnissa sekä enimmäisnopeus 5 megabittiä sekunnissa.

Laajakaistaliittymän lähtevälle liikenteelle ei ole asetettu nopeusvaatimusta.

Traficomien määräyksen 58 mukaan yleispalveluyritykseksi nimetyillä palveluyrityksellä tulee olla valmius todentaa, että sen yleispalveluna tarjoama internetyhteyden palvelu täyttää viestintäpalvelulain 87 §:stä ja valtioneuvoston asetuksesta johtuvat palvelun laatua koskevat erityiset vaatimukset. Yleispalveluyritys on tarvittaessa velvollinen todentamaan yhteysnopeuden laadun määräyksessä tarkemmin kuvatulla mittauksella.

3.3 Kuulo- ja puhevammaisten henkilöiden tekstiviestipalvelut mahdollistava liittäminen

Viestintäpalvelulain 86 §:n 2 momentin mukaan yleispalveluun kuuluvan puhelinliittymän on mahdollistettava tavanomaisten puhelinpalvelujen käyttö myös vammaisille viestintäpalvelujen käyttäjille. Lakia täsmentävän valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 2 momentin mukaan kuulo- ja puhevammaisille käyttäjille on asetuksessa määritelty yleispalveluun kuuluvaksi puhelinliittymä, jolla voi hätäpalvelujen käyttämistä varten lähettää ja vastaanottaa tekstiviestejä.

Kuulo- ja puhevammaiset henkilöt sekä muut erityisryhmät voivat lähettää hätäviestin myös tekstiviestillä. Tekstiviestin avulla tehtävä hätäilmoitus on mahdollista vain erityisryhmille ja edellyttää rekisteröitymistä.¹¹

3.4 Kuulo- ja puhevammaisten henkilöiden videopuhelut mahdollistava liittäminen

Valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 1 momentissa on taattu kuulo- ja puhevammaisille henkilöille videopuhelu- ja etätulkkauspalvelujen käyttämistä varten internetyhteys, jonka nopeus on saapuvassa ja lähtevässä liikenteessä vähintään 512 kbit/s. Nopeus saa tilapäisesti laskea alle vähimmäisnopeuden, ei kuitenkaan

⁹ HE 150/2006, s. 22.

¹⁰ HE 112/2002, s. 154.

¹¹ Rekisteröitymisvelvoite on poistumassa hätäkeskustoiminnasta annetun lain muutoksen myötä, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan 28.6.2025 (HE 41/2022, s. 55).

alle 384 kbit/s:iin. Kuulo- ja puhevammaiset henkilöt käyttävät symmetrisen internetyhteyden kautta videopuhelu- ja etätulkkauspalveluja puhelinpalveluja vastavina palveluina.

Kuulo- ja puhevammaisille henkilöille tarjottavan internetyhteyden palvelun tiedonsiirron yhdensuuntainen viive saa Traficomien määräyksen 58 mukaan olla yleispalveluyrityksen liittytäväverkossa enintään 150 ms. Yleispalveluyrityksellä tulee olla valmius todentaa, että sen kuulo- ja puhevammaisille videopuhelu- ja etätulkkauspalvelujen käyttämistä varten yleispalveluna tarjoama internetyhteyden palvelu täyttää viestintäpalvelulain 86 §:stä ja valtioneuvoston asetuksesta johtuvat palvelun laadun koskevat erityiset vaatimukset. Yleispalveluyritys on tarvittaessa velvollinen todentamaan yhteysnopeuden laadun määräyksessä tarkemmin kuvatulla mittaus tavalla.

3.5 Näkövammaisten henkilöiden asiakaspalvelu ja laskutus

Valtioneuvoston asetuksen 3 §:n mukaan näkövammaisen käyttäjän on saatava 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun liittymän asiakassuhteen hoitamisessa tarvittavat palvelut esteettömästi. Lisäksi liittymää koskeva lasku ja viestintäpalvelulain 134 §:ssä tarkoitettu laskun erittely on toimitettava hänelle esteettömässä muodossa.

Näkövammaisille henkilöille esteettömiä asiakassuhteen hoitamisen tapoja ovat lähtökohtaisesti erilaiset asiakaspalvelupisteet ja puhelinpalvelu. Ne näkövammaiset henkilöt, jotka käyttävät internetiä, voivat käyttää myös sähköisiä asiakaspalvelukanavia, kunhan nettisivut ja palvelut on suunniteltu esteettömästi ja saavutettavasti. On kuitenkin huomioitava, että kaikki näkövammaiset henkilöt eivät käytä internetiä, joten pelkkä sähköinen asiakaspalvelu ei lähtökohtaisesti ole näkövammaisten henkilöiden kannalta riittävä ratkaisu asiakaspalvelun esteettömyyden turvaamiseksi.

Laskutuksen osalta näkövammaisten henkilöiden kannalta esteettömin ratkaisu on usein sähköinen lasku, jossa laskun perustiedot ja maksamiseen tarvittavat tiedot löytyvät sähköpostin viestikentästä, joka on helposti apuvälineillä luettavissa. Myös pdf-muodossa olevat laskut voivat olla esteettömiä, jos ne on laadittu saavutettavaan muotoon¹². Tietoturvasyistä teleyritykset ovat ilmoittaneet kuitenkin osin luopuneensa sähköpostilaskujen käytöstä. Esteettömänä palveluna on huomioitu myös se, jos teleyritys tarjoaa näkövammaisille henkilöille henkilökohtaista avustusta laskutukseen liittyvien asioiden hoitamiseen ja laskun maksamiseen.

Traficom on sisällyttänyt määräyksen 58 perustelumuiistioon suosituksia esteettömän asiakaspalvelun tarjoamisesta.

3.6 Verkkopalvelu

Varsinaisessa yleispalvelussa on kysymys suoraan kuluttajille ja yrityksille tarjottavista viestintäpalveluista. Viestintäpalvelulain 90 §:n mukaan yleispalveluyritykseksi voidaan kuitenkin nimetä myös verkkoyritys, jonka on tarjottava yleispalveluyritykseksi nimetyille palveluyritykselle viestintäverkkoon liittymiseksi tarvittava verkkopalvelu kustannuksiin perustuvaan hintaan.

Säännös mahdollistaa sen, että Traficom voi yleispalveluyritystä valitessaan ottaa huomioon kaikki tietyllä alueella toimivat palveluntarjoajat ja palvelun vaihtoehtoi-

¹² Pdf-lasku ei saa olla kuva, vaan kaiken sisällön tulee olla tekstimuodossa. Lisäksi on tärkeää, että rakenne on looginen. Lisätietoja pdf-tiedostojen saavutettavuudesta: <http://www.adobe.com/accessibility/pdf/pdf-accessibility-overview.html>.

set toteuttamistavat nimeämällä yleispalveluyritykseksi verkko- ja viestintäpalvelun tarjontaan eri yritykset. Säännös koskee tapauksia, joissa yleispalveluyritykseksi nimetty yritys toimii ainoastaan verkkoyrityksenä.¹³

Samoin kuin palveluoperaattorin yleispalveluvelvoite, myös verkko-operaattorin velvoite on lähtökohtaisesti sisällöltään teknologianeutraali. Yleispalveluyritykseksi nimetyn verkkoyrityksen tarjoaman verkkopalvelun tulee kuitenkin olla sellainen, että se mahdollistaa yleispalveluun kuuluvan puhelin- tai laajakaistapalvelun tarjonnan.

4 Nimeämismenettely

4.1 Yleistä

Viestintäpalvelulain 85 §:n mukaan Traficom on päätöksellään nimettävä yksi tai useampi teleyritys yleispalveluyritykseksi, jos se on välttämätöntä yleispalvelun tarjonnan takaamiseksi tietyllä maantieteellisellä alueella. Yleispalveluyritykseksi on nimettävä se yritys, jolla on parhaat edellytykset yleispalvelun tarjontaan. Traficom noudattaman nimeämismenettelyn tulee olla tehokas, puolueeton, avoin ja syrjimätön. Nimeämismenettelyssä korostuu yleispalvelua koskevan sääntelyn tarcoitus toimia turvaverkkona, eli taata jokaisen oikeus yleispalvelutasoiin viestintäpalveluihin silloin, kun niitä ei ole yhdeltäkään palveluntarjoajalta kaupallisesti tarjolla tarkasteltavan alueen jokaiseen vakinaiseen asuinpaikkaan tai yrityksen toimipisteeseen.

Yleispalveluyrityksen nimeämisessä noudatettava menettely on kaksivaiheinen. Nimeämismenettelyn ensimmäisessä vaiheessa tarkastellaan yleispalveluun kuuluvien viestintäpalvelujen saatavuutta. Mikäli jokaiseen vakinaiseen asuin- ja sijaintipaikkaan tarkastellulla alueella ei ole saatavilla yleispalvelutasoisten viestintäpalvelujen kaupallista tarjontaa, eikä kukaan alueella toimivista teleyrityksistä ilmoit-taudu tällaisessa tilanteessa myöskään palvelujen vapaaehtoiseksi tarjoajaksi, on alueelle Traficom näkemyksen mukaan välttämätöntä nimetä yleispalveluyritys. Viestintäpalvelujen saatavuutta tarkastellaan nimeämismenettelyn ensimmäisessä vaiheessa teleyritysten ilmoittamien tietojen lisäksi myös kartoittamalla viestintäpalvelujen käyttäjiltä Traficomille saapuneet yhteydenotot sekä Traficom tiedossa muutoin olevat ongelmat yleispalvelutasoisten viestintäpalvelujen saatavuudessa. Kaikki ratkaisemattomat ongelmat yleispalvelutasoisten viestintäpalvelujen saatavuudessa johtavat yleispalveluyrityksen nimeämisen välttämättömyyteen.

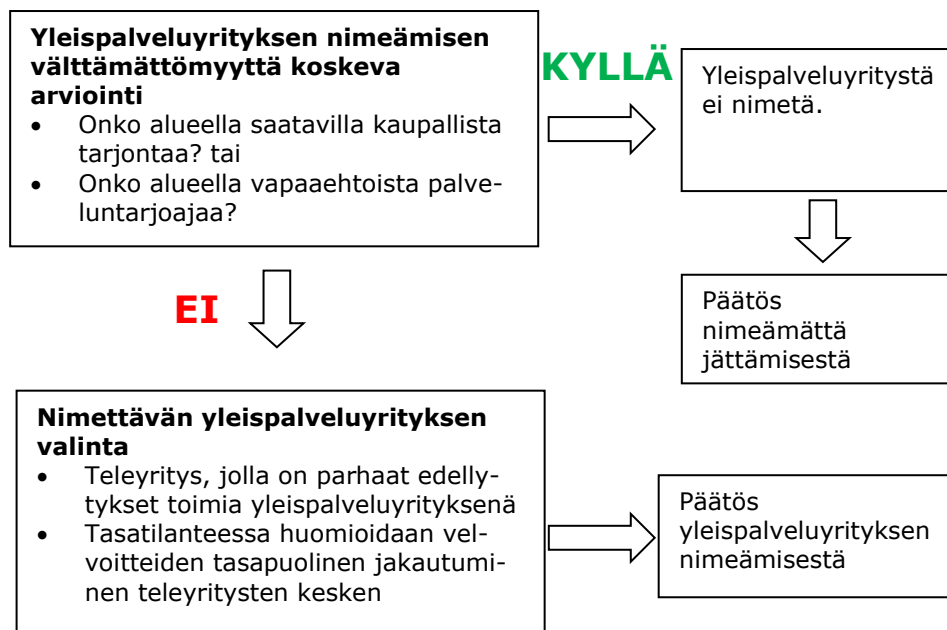
Traficom näkemyksen mukaan yleispalveluun kuuluvien viestintäpalvelujen tarjontaa voidaan lähtökohtaisesti pitää riittävänä vain, jos yleispalvelun vaatimukset täyttäviä viestintäpalveluja on saatavilla tarkasteltavalla alueella kattavasti, eli alueen kaikkiin vakinaisiin asuinpaikkoihin tai yritysten sijaintipaikkoihin. Tämä vaatimus perustuu siihen, että yleispalvelut on viestintäpalvelulaissa taattu jokaiselle asuin- tai sijaintipaikasta riippumatta. Traficom näkemyksen mukaan yksi palveluntarjoaja riittää turvaamaan yleispalvelun saatavuuden alueella, kun otetaan huomioon, että Suomessa on valtakunnallisesti kolme kilpailevaa palvelujen tarjoajaa matkaviestinverkoissa. Tarjontaa täydentävät lisäksi kiinteissä verkoissa tarjottavat palvelut.

Tarkastellulla alueella tulee siten olla vähintään yksi koko alueen vakinaiset asuinpaikat ja yritysten sijaintipaikat kattava viestintäverkko tai vaihtoehtoisesti useaman viestintäverkon yhteenlaskettu kokonaisuus, jonka avulla palvelujen saatavuus kaikille alueen vakinaisille käyttäjille ja tilaajille on varmistettu. Olennaista arvioinnissa on, jääkö tarkastellulla alueella joku vakinainen asuinpaikka tai yrityksen toimipiste palvelujen saatavuuden ulkopuolelle.

¹³ HE 223/2008, s. 23.

Nimeämismenettelyn toisessa vaiheessa yleispalveluyritykseksi valitaan teleyritys, jolla on parhaat edellytykset yleispalvelun tarjontaan. Mikäli teleyritysten välille ei näin arvioituna synny eroa, tehdään valinta noudattamalla puolueettomuuden ja syrjimättömyyden periaatteita.

Yleispalveluyrityksen nimeämisessä noudatettava menettely voidaan kuvata seuraavasti:

Traficom arvioi yleispalveluyrityksen nimeämistarvetta ja nimettävien yritysten valintaa erikseen kaikkien yleispalveluun kuuluvien viestintäpalvelujen osalta.

Traficom turvaa jokaisen oikeuden yleispalveluun valvomalla yleispalveluyrityksiksi nimettyjen teleyritysten velvoitteiden noudattamista sekä seuraamalla yleispalvelun toteutumista myös niillä alueilla, joille yleispalveluyritystä ei ole ollut välttämättöntä nimetä.

4.2 Tarkasteltavat maantieteelliset alueet

Traficom nimeää yleispalveluvelvollisen teleyrityksen tietyille maantieteelliselle alueelle. Tarkasteltavien alueiden määrittely on lainsäädännössä jätetty Traficomien harkintaan. Tarkasteltavien alueiden rajauksessa tulee Traficomien näkemyksen mukaan huomioida muun muassa yleispalveluvelvoitteen teknologianeutraalisuus, yleispalvelusääntelyn tarkoitus turvaverkkona ja mahdollisuus määritellä yleispalveluvelvoitealueet viestintäpalvelujen käyttäjien kannalta yksiselitteisesti ja selkeästi.

Yleispalveluun kuuluvat viestintäpalvelut voidaan lähtökohtaisesti toteuttaa teknologianeutraalisti usean eri viestintäverkon ja -tekniikan avulla. Yleispalvelun tarjontaan soveltuvien viestintäverkkojen maantieteellinen kattavuus vaihtelee käytystä tekniikasta riippuen. Jokaisella viestintäverkolla on tietty rajattu peittoalueensa, jossa on myös aukkoja ja katvealueita. Tästä johtuen tarkastelun maantieteellistä rajausta ei Traficomien näkemyksen mukaan tule tehdä minkään yksittäisen viestintäverkon kattavuuden mukaan.

Traficomien nimeämismenettelyn tarkoituksena on kohdistaa yleispalveluvelvoitteet vain niille alueille, joilla ei ole kaupallista saatavuutta tai joilla ilmenee ongelmia saatavuudessa. Näillä alueilla nimeäminen on Traficomien näkemyksen mukaan viestintäpalvelulain 85 §:ssä tarkoitettulla tavalla välttämättöntä. Nimeämistarvetta

arvioidessaan Traficom pyrkii siten mahdollisimman tarkkaan maantieteelliseen tarkasteluun. Tarkasteltavien alueiden rajauksessa on Traficom:n näkemyksen mukaan samalla huomioitava nimeämismenettelyn tehokkuusvaatimus. Liian yksityiskohtainen maantieteellinen rajausta olisi tehoton nimeämismenettelyyn liittyvän tiedonkeruun ja asetettujen velvoitteiden valvonnan näkökulmasta arvioituna.

Traficom on yleispalveluyrityksen nimeämistarvetta arvioidessaan tarkastellut yleispalveluun kuuluvien viestintäpalvelujen saatavuutta postinumeroalueiden tasolla edellisen yleispalveluanalyysin tapaan. Postinumeroalue on Traficom:n näkemyksen mukaan tarkasteltavana yksikkönä selkeästi yksilöitävissä viestintäpalvelujen käyttäjille. Tarkastelu postinumeroalueiden tasolla huomioi samalla myös nimeämismenettelyn tehokkuusvaatimuksen. Tarkasteltujen maantieteellisten alueiden laajuutta voi kuitenkin olla syytä muuttaa, mikäli teleyritysten Traficomille toimittamissa tiedoissa alueellisesta saatavuudesta ilmenee merkittäviä puutteita ja oikeus yleispalveluun vaarantuisi tämän johdosta.

5 Yleispalveluyrityksen nimeämistarpeen arviointi

5.1 Yleistä

Traficom arvioi yleispalveluyrityksen nimeämisen välttämättömyyttä selvittämällä omien valvontatietojensa perusteella yleispalveluun kuuluvien kaupallisten viestintäpalvelujen sopimusehtojen ja hintojen kohtuullisuutta sekä palvelujen esteettömyyttä näkövammaisille käyttäjille. Traficom selvittää lisäksi asiakkaiden yhteydenottojen perusteella, onko yleispalvelutasoisten viestintäpalvelujen saatavuudessa ongelmia, joihin ei löydy ratkaisua joko viraston valvontatoimenpiteillä tai teleyrityksen omilla toimenpiteillä.

Nimeämistarpeen arvioinnin keskeisenä osana ovat Traficom:n teleyrityksiltä keräämät tiedot yleispalvelujen tarjontaan soveltuvien viestintäpalvelujen saatavuudesta postinumeroalueilla.

Yleispalvelujen tarjontaan soveltuvien viestintäpalvelujen saatavuuden arviointi on aloitettu kartoittamalla postinumeroalueet, joilla on puutteita matkaviestinverkkojen peitossa. Tarkastelu on aloitettu matkaviestinverkoista, koska tämän verkkotekniikan on katsottu olevan maantieteelliseltä peitoltaan valtakunnallisesti kattavin. Tämän jälkeen on selvitetty ne teleyritykset, jotka tarjoavat yleispalveluun kuuluvia viestintäpalveluja niillä alueilla, joilla on puutteita matkaviestinverkon peitossa, ja niiden viereisillä postinumeroalueilla. Nimeämistarpeen arvioinnissa on tällä perusteella lähtökohtaisesti huomioitu seuraavat teleyritykset: DNA Oyj, Elisa Oyj, Kelontekemä-Kepsa Kyläverkko Osuuskunta, Lounea Oy, Luoteis-Kuhmon kyläverkko-osuuskunta, Osuuskunta Sieppijärven Kyläverkko, Telia Finland Oyj ja Tähtikuitu Oy.

5.2 Kohtuulliset hinnat ja ehdot sekä esteettömyys

Sopimusehtojen kohtuullisuus

Traficom valvoo teleyritysten käyttämien sopimusehtojen kohtuullisuutta.

Nimeämismenettelyssä tarkoituksena on arvioida teleyritysten käyttämien sopimusehtojen kohtuullisuutta viestintäpalveluiden saatavuuden näkökulmasta. Kohtuuttomat sopimusehdot voivat johtaa siihen, että palvelun ei katsota olevan tosiasiallisesti käyttäjien saatavilla. Saatavuuden näkökulmasta ongelmallisia sopimusehtoja voivat olla esimerkiksi ehdot, joilla teleyritys varaa oikeuden kieltäytyä palvelun toimittamisesta.

Arvioinnin lopputulos:

Traficomien tietoon ei ole tullut sellaisia sopimusehtoja, joiden johdosta yleispalveluyrityksen nimeäminen olisi välttämätöntä millään tarkastellulla alueella. Traficom seuraa sopimusehtojen kohtuullisuutta jatkossakin ja voi tarvittaessa käynnistää nimeämistarpeen arvioinnin, mikäli saatavuudessa on tällä perusteella ongelmia.

Kohtuullinen toimitusaika

Traficom ei ole kerännyt tietoa liittymien toteutuneista toimitusajoista. Liittymän toimitusaika vaihtelee toteutettavan liittymän tekniikasta ja muista olosuhteista riippuen (esimerkiksi edellyttääkö liittymän toimittaminen varsinaista verkon rakentamista). Traficom arvioi kohtuullisena pidettävän toimitusajan tarvittaessa ta-
pauskohtaisella arvioinnilla liittymien keskimääräiset toimitusajat huomioiden.

Arvioinnin lopputulos:

Traficomien arvion mukaan yleispalveluyrityksen nimeämistarvetta ei ole tämän vaiheen perusteella millään tarkastellulla alueella. Tämän kriteerin perusteella ei ole suljettu teleyrityksiä nimeämistarpeen arvioinnin ulkopuolelle.

Kohtuullinen hinta

Kiinteiden liittymien hinnat vaihtelevat eri puolilla maata. Tarkastelluilla alueilla on saatavilla matkaviestinverkon avulla toteutettuja matkapuhelin- ja mobiililaajakais-
taliittymiä, joiden hinnat ovat valtakunnallisia. Kiinteän verkon palveluilla ei ole vaikutusta tarkasteltujen alueiden nimeämistarpeeseen.

Arvioinnin lopputulos:

Tämä nimeämistarpeen arvioinnin vaihe ei muodostunut määrääväksi kriteeriksi minkään tarkastellun alueen osalta.

Esteettömyys

Traficom selvitti teleyrityksiltä syksyllä 2022, millä tavoin ne tarjoavat näkövammaisille asiakkailleen asiakaspalvelun ja laskutuksen esteettömästi.

Teleyritykset kertoivat tarjoavansa asiakaspalvelua useissa eri kanavissa. Perinteiset palvelukanavat puhelinpalvelu ja myymäläasiointi ovat yhä käytössä esteettöminä asiakaspalvelukanavia. Osa yrityksistä mainitsi lisäksi täydentävinä palveluina mm. markettien yhteydessä toimivat erilliset asiakaspalvelupisteet sekä puhelinlinjan, jonka tarjoamisessa on erityisesti huomioitu asiakkaan erityistarpeet esimerkiksi korkean iän tai näkö-, kuulo- tai muun rajoitteen takia.

Teleyritykset tarjoavat asiakaspalvelua myös verkkosivujensa kautta kirjautuneille, chat-palveluna sekä mobiiliapplikaatioilla. Selvityksessä mainittiin lisäksi näkövammaisten mahdollisuus käyttää tietokoneasiointia erilaisten apuohjelmien ja -välineiden avulla.

Laskutuksen osalta teleyritykset mainitsivat esteettöminä vaihtoehtoina sähköisen laskun, e-laskun ja Kivra-palvelun. Sähköpostilaskutukseen liittyvien tietoturvaris-

kien takia osa teleyrityksistä on kuitenkin lopettanut tai muuttanut sähköpostilaskutustaan. Asiakkaalla on mahdollisuus maksaa lasku myös suoraan oman verkkopankkinsa kautta teleyrityksen tarjoamassa verkkopalvelussa.

Arvioinnin lopputulos:

Traficomin arvioinnin mukaan yleispalveluyrityksen nimeämistarvetta ei ole tämän vaiheen perusteella millään tarkastellulla alueella. Tämän kriteerin perusteella ei ole suljettu teleyrityksiä nimeämistarpeen arvioinnin ulkopuolelle.

5.3 Saatavuusongelmat

Yleispalveluyrityksen nimeämistarpeen arviointi käynnistyy, mikäli yleispalvelutasoisten viestintäpalvelujen saatavuudessa on sellaisia ongelmia, joihin ei ole löydetty ratkaisua viraston valvontatoimenpiteillä. Yleispalveluun kuuluvien viestintäpalvelujen saatavuus tulee tällöin turvata nimeämällä alueelle yleispalvelun tarjontaan velvollinen teleyritys.

Käyttäjien ja tilaajien tosiasiallisista mahdollisuuksista saada yleispalvelutasoisia palveluja kaikkialla Suomessa on käytännössä vaikea saada tietoa. Kaikilla ei myöskään välttämättä ole tietoa oikeudesta yleispalveluun. Traficom pyrkii kuitenkin selvittämään tosiasiallisia mahdollisuuksia saada yleispalveluun kuuluvia viestintäpalveluja kartoittamalla Traficomille saapuneet yhteydenotot yleispalvelutasoihin viestintäpalveluihin liittyen.

Traficomin asiakaspalveluun tulee säännöllisesti yhteydenottoja viestintäpalveluiden toimivuuteen ja matkaviestinverkon palveluiden kuuluvuuteen liittyvistä asioista. Tyypillinen syy yhteydenottoon on esimerkiksi se, että matkapuhelin ei kuulu kotona tai mobiililaajakaistan toimivuudessa on ongelmia. Traficomin asiakaspalvelu antaa asiakkaille neuvontaa oikeudesta yleispalveluun ja siitä, miten matkaviestinverkon kuuluvuutta voi parantaa. Asiakkaita ohjeistetaan parantamaan liittymän kuuluvuutta suunnattavalla ulkoantennilla yhdistettynä joko mobiilireitittimeen tai GSM-pöytäpuhelimeen. Mikäli toimivaa liittymää ei saada antenniratkaisuiden avulla turvattua, asiakasta pyydetään olemaan uudelleen yhteydessä Traficomiin. Jos alueelle on nimetty yleispalveluvelvollinen yritys, asiakkaalle kerrotaan, että hän voi kääntyä myös kyseisen teleyrityksen puoleen saadakseen ohjeita kuuluvuuden parantamiseen ja tehdäkseen tarvittaessa tarjouspyynnön yleispalveluliittymästä.

Traficom on saatavuusongelmien kartoittamiseksi tarkastellut vuosien 2021-2022 aikana virastoon saapuneita yhteydenottoja.

Vaikka viestintäpalveluiden saatavuuteen liittyviä yhteydenottoja selvitetään Traficomissa jatkuvasti, ei läpi käydyissä yhteydenotoissa ole ilmennyt sellaisia ongelmia yleispalvelutasoisten viestintäpalvelujen saatavuudessa, joihin ei olisi löydetty ratkaisua joko viraston valvontatoimenpiteillä tai teleyrityksen omilla toimenpiteillä.

Arvioinnin lopputulos:

Traficomin arvioinnin mukaan yleispalveluyrityksen nimeämistarvetta ei ole tämän vaiheen perusteella millään tarkastellulla alueella. Traficom seuraa asiakasyhteydenotoista ilmeneviä ongelmia jatkossakin ja käynnistää tarvittaessa nimeämistarpeen arvioinnin, mikäli saatavuudessa on tällä perusteella ongelmia.

5.4 Nimeämistarpeen arviointi teleyritysten toimittamien tietojen perusteella

Traficom on selvittänyt teleyrityksiltä nimeämismenettelyä varten tiedot yleispalvelujen tarjontaan soveltuvien viestintäverkkojen ja -palvelujen saatavuudesta kullakin postinumeroalueella: tiedot perinteisen puhelinverkon, kiinteiden laajakaistaverkkojen sekä langattomien viestintäverkkojen kattavuudesta.

Teleyritykset ovat toimittaneet saatavuustiedot kiinteissä viestintäverkoissa osoite- tai rakennuskohtaisella tarkkuustasolla. Kiinteän viestintäverkon saatavuutena Traficom on tarkastellut alueita, joilla on loppuasiakkaiden käytössä olevia tai käyttöön otettavissa olevia operaattorin reservissä olevia kupari- kuitu- tai koaksiaalitekniikalla toteutettuja tilaajayhteyksiä.

Matkaviestinverkkojen palvelujen saatavuustiedot perustuvat teleyritysten ilmoittamiin arvioihin verkon peitosta. Laajakaistapalveluiden saatavuuden arvioinnin pohjana on käytetty teleyritysten toimittamia LTE-peruspeiton tietoja. Traficom ja teleyritysten arvion mukaan LTE-peruspeiton alueella saadaan lähtökohtaisesti toteutettua yleispalvelun kriteerit täyttävä laajakaistapalvelu enintään viiden metrin korkeudella maan pinnasta sijaitsevalla pienimuotoisella suuntaavalla lisäantennilla.

Puhelinpalveluiden saatavuuden arvioinnin pohjana on käytetty LTE- ja GSM-peruspeiton tietoja. Puhelinpalveluiden arvioidaan olevan saatavilla kaikkialla verkon peiton alueella. Myös peruspeiton ulkopuolisilla alueilla puhelinpalvelut saattavat olla osin saatavilla viiden metrin korkeudella sijaitsevan suunta-antennin avulla. Teleyritysten ja Traficom kesken on kuitenkin sovittu, että yleispalvelun saatavuutta arvioidaan Traficom säännöllisen tiedonkeruun kautta saatujen peittotietojen avulla. Tietoja puhelinpalveluiden saatavuudesta suunta-antennin avulla ei siten ole erikseen kerätty.

Niillä postinumeroalueilla, joilla on ilmennyt puutteita matkaviestinverkon palveluiden saatavuudessa, on tarkasteltu erikseen kiinteän verkon palveluntarjontaa.

Yleispalvelun saatavuuden arviointi on toteutettu siten, että saatavuustietoja on verrattu Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämän väestö- ja rakennustietojärjestelmän tietoihin. Paikkatietojen avulla on selvitetty viestintäverkkojen peiton ulkopuolelle jäävät vakituiset asuinpaikat ja yritysten toimitilat. Postinumeroalueille, joilla sijaitsee palveluiden saatavuuden ulkopuolelle jääviä asuinrakennuksia tai yritysten toimipisteitä, on alustavasti nimetty yleispalvelun tarjoaja.

Viestintäpalvelujen tosiasialliseen saatavuuteen matkaviestinverkon välityksellä vaikuttaa olennaisesti liittymän häiriötön ja katveeton yhteys tukiasemaan. Arviot saatavuudesta voivat siten poiketa todellisuudesta esimerkiksi maastoesteiden tai verkon ruuhkautumisen johdosta.

Traficom näkemyksen mukaan käyttäjien oikeus yleispalveluun varmistetaan parhaiten valitsemalla vapaaehtoinen teleyritys huolehtimaan tarkastellun alueen yleispalvelutasoisten viestintäpalvelujen tarjonnasta. Yleispalveluyrityksen nimeäminen ei Traficom näkemyksen mukaan ole viestintäpalvelulain 85 §:ssä tarkoitettulla tavalla välttämätöntä, jos yleispalvelun tarjonta taataan teleyrityksen vapaaehtoisuuteen perustuen.

Traficom on selvittää yleispalveluanalyysin lausuntokierroksen yhteydessä yleispalvelualueilla toimivilta teleyrityksiltä, onko jokin teleyritys valmis tarjoamaan vapaaehtoisesti yleispalvelun alueen vakituisiin asuinpaikkoihin sekä yritysten toimipisteisiin. Traficom ilmoittaa internetsivuillaan yleispalveluvelvolliseksi nimettyjen teleyritysten lisäksi myös ne teleyritykset, jotka ovat vapaaehtoisesti sitoutuneet palvelujen tarjontaan. Jos alueelle ei löydy vapaaehtoista palveluntarjoajaa, on Traficom näkemyksen mukaan alueelle välttämätöntä nimetä yleispalveluvelvollinen teleyritys yleispalvelun turvaamiseksi.

5.4.1 Puhelinpalvelut

Yleispalvelutasoiset puhelinpalvelut voidaan lähtökohtaisesti tarjota kiinteällä puhelinliittymällä tai matkaviestinverkon liittymällä. Kiinteän verkon merkitys puhelinpalvelujen tarjonnassa on kuitenkin vähäinen matkaviestinverkkoihin verrattuna.

Matkaviestinverkkotekniikoista puhelinpalvelun toteuttamiseen soveltuvat GSM-, UMTS- ja LTE-tekniikat. Kaikki matkaviestinverkon teleyritykset tarjoavat LTE-verkossa puhelinpalveluita (Voice over LTE, VoLTE).

Puhelinpalveluja voidaan tarjota myös satelliittitekniikan välityksellä. Traficom ei ole huomionnut satelliittitekniikkaa puhelinpalvelujen saatavuuden arvioinnissa, sillä satelliittipuheluiden hinnat ovat merkittävästi korkeammat kuin muiden puhelinpalveluiden hinnat. Yleispalvelun ei voida katsoa olevan tosiasiallisesti saatavilla, jos käytävissä on ainoastaan satelliittitekniikan välityksellä toteutetut puhelinpalvelut.

Vapaaehtoinen palveluntarjoaja:

Traficom pyysi lausuntokierroksen yhteydessä teleyrityksiä ilmoittautumaan vapaaehtoiseksi tarjoamaan kaikille käyttäjille puhelinpalveluja niillä alueilla, joilla puhelinpalvelun saatavuus ei edellä mainittujen viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjonta huomioon ottaen ollut muutoin turvattu. Lausuntokierroksella ei ilmoittautunut vapaaehtoisia palveluntarjoajia.

Arvioinnin lopputulos:

Seuraavilla alueilla ei Traficomien arvioinnin mukaan ole edellä mainittujen viestintäverkkojen palveluntarjonta ja vapaaehtoinen palveluntarjonta huomioon ottaen katavasti saatavilla kaupallista puhelinpalvelun tarjontaa kaikkiin vakinaisiin asuin- ja sijaintipaikkoihin (11):

Postinumero	Postitoimipaikka	Kunta
97240	SONKA	ROVANIEMI
97310	PATOKOSKI	ROVANIEMI
97330	RATTOSJÄRVI	PELLO
98570	AAPAJÄRVI	PELKOSENNIEMI
98980	KALLUNKI-NIEMELÄ	SALLA
99800	IVALO	INARI
99870	INARI KESKUS-LEMMEN-JOKI	INARI
99885	LEMMENJOKI	INARI
99950	KARIGASNIEMI	UTSJOKI
99980	UTSJOKI KESKUS	UTSJOKI
99990	NUORGAM	UTSJOKI

Traficom katsoo, että näille alueille on tästä syystä yleispalvelun tarjonnan takaa-
miseksi välttämätöntä nimetä yleispalveluyritys.

5.4.2 Tekstiviestit mahdollistava liittymä kuulo- ja puhevammaisille

Kiinteällä puhelinliittymällä ei ole teknisistä rajoituksista johtuen mahdollista käyttää tekstiviestipalveluja.

Kuulo- ja puhevammaisten oikeus tekstiviestipalvelut mahdollistavaan liittymään voidaan tällä hetkellä toteuttaa siten vain matkaviestinverkossa. Käytännössä palvelu vaatii matkapuhelimella tai GSM-pöytäpuhelimella käytettävän matkaviestinverkon liittymän.

Tekstiviestipalvelut toimivat kaikkialla LTE- ja GSM-verkon peittoalueilla. Peittoalueiden ulkopuolelle nimetään yleispalveluyritys puhelinpalveluiden tarjontaan. Tekstiviestipalveluiden tarjontaan ei siten ole tarpeen erikseen nimetä yleispalveluyritystä.

5.4.3 Laajakaistapalvelut (5 Mbit/s)

Yleispalvelutasoiset laajakaistapalvelut voidaan tarjota joko kiinteällä tai langattomalla laajakaistayhteydellä. Matkaviestinverkkotekniikoista laajakaistapalvelun toteuttamiseen soveltuvat UMTS-, LTE-, ja 5G-tekniikat. Mobiililaajakaistapalvelun toteuttamiseen tarkoitetut LTE-verkot ovat laajentuneet merkittävästi eri puolille maata.

Useilla alueilla on myös laajakaistapalvelujen toteuttamiseen soveltuvaa kiinteää verkkoa. Kiinteät verkot mahdollistavat pääsääntöisesti 5 Mbit/s -laajakaistaliittymien tarjonnan metallijohtimisten yhteyksien välityksellä tai valokuitutekniikalla. Traficom on arvioinnissaan huomionnut sen, että metallijohtimisista yhteyksistä xDSL-tekniikan yhteysnopeutta rajoittaa etäisyys lähimmästä keskittimestä. Valokuidulla toteutetuista kiinteän verkon liittymistä on arvioinnissa lähtökohtaisesti huomioitu vain ne, jotka ovat käytössä tai kytkettävissä käyttöön ilman lisärakentamista tai verkko on rakennettu asiakkaan sijaintipaikan läheisyyteen esimerkiksi tontin rajalle.

Muutamalla postinumeroalueella on ilmoitettu kattava valokuitusaatavuus. Traficom ei kuitenkaan tältä osin ole ottanut valokuitutarjontaa huomioon arvioidessaan tarvetta yleispalveluyrityksen nimeämiselle. Traficomien arvion mukaan laajakaistapalvelut eivät ole kaikkien alueen kotitalouksien ja yritysten saatavilla ilman lisärakentamista, mikä voi nostaa palvelun käyttöönoton kustannuksia merkittävästi. Kun otetaan huomioon yleispalvelun tarkoitus viimekätisenä turvaverkkona, ei yleispalvelun voida katsoa tällaisessa tilanteessa olevan kaikkien saatavilla.

Satelliittilaajakaistayhteydellä on lähtökohtaisesti myös mahdollisuus tarjota yleispalvelun laatuvaatimukset täyttävä 5 Mbit/s -laajakaistaliittymä. Satelliittilaajakaistapalveluiden tarjonta on käynnistynyt Suomessa loppuvuonna 2022. Starlink-palvelu on saatavilla verkkotilauksena, yhtiöllä ei ole suomen- tai ruotsinkielistä asiakaspalvelua. Käyttäjien tulee huolehtia palvelun käyttöön ottamiseen liittyvistä asennuksista itse. Yhtiö ilmoittaa verkkosivuillaan, että palvelu on tällä hetkellä testikäytössä 60. leveysasteen pohjoispuolella sijaitsevilla alueilla, minne kaikki yleispalvelualueet sijoittuvat. Yhtiön verkkosivuilla annetun ilmoituksen mukaan näille alueille ei tässä vaiheessa ole mahdollista tehdä sopimusta, vaan laitteet ja palvelu tarjotaan 30 päivän testikäyttöön. Näille alueille suositellaan laitteistoa, jonka kustannukset ovat lähes 3000 euroa. Laajakaistapalvelun käytön kuukausihinta 85 euroa ylittää selvästi yleispalvelutasoisen laajakaistapalvelun tyypillisen hinnan Suomessa. Kun otetaan huomioon yleispalvelun tarkoitus viimekätisenä turvaverkkona, ei satelliittilaajakaistapalvelun voida edellä mainituista syistä katsoa olevan kaikkien saatavilla. Tästä syystä Traficom ei ole yleispalvelun tarjontaan soveltuvia verkkoja arvioidessaan ottanut huomioon satelliittiverkkoa.

Vapaaehtoinen palveluntarjoaja:

Traficom pyysi lausuntokierroksen yhteydessä teleyrityksiä ilmoittautumaan vapaaehtoiseksi tarjoamaan 5 Mbit/s -laajakaistaliittymiä niillä alueilla, joilla laajakaistapalvelun saatavuus ei edellä mainittujen viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjonta huomioon ottaen ollut muutoin turvattu. Lausuntokierroksella ei ilmoittautunut vapaaehtoisia palveluntarjoajia.

Arvioinnin lopputulos:

Seuraavilla alueilla ei Traficom arvioinnin mukaan ole edellä mainittujen viestintäverkkojen palveluntarjonta ja vapaaehtoinen palveluntarjonta huomioon ottaen kattavasti saatavilla kaupallista 5 Mbit/s -laajakaistapalvelun tarjontaa kaikkiin vakinaisiin asuin- ja sijaintipaikkoihin (42):

Postinumero	Postitoimipaikka	Kunta
54230	NUIJAMAA	LAPPEENRANTA
54250	RAPATILTA	LAPPEENRANTA
54270	VAINIKKALA	LAPPEENRANTA
56800	SIMPELE	SIMPELE
75700	VALTIMO KESKUS	NURMES
81100	KONTIOLAHTI	KONTIOLAHTI
82900	ILOMANTSI KESKUS	ILOMANTSI
88900	KUHMO KESKUS	KUHMO
88930	LENTIIRA-KUUMU	KUHMO
89600	ÄMMÄNSAARI	SUOMUSSALMI
89670	NÄLJÄNKÄ	SUOMUSSALMI
89800	SUOMUSSALMI KESKUS	SUOMUSSALMI
89840	YLÄ-VUOKKI	SUOMUSSALMI
89920	RUHTINANSALMI	SUOMUSSALMI
94500	LAUTIOSAARI	KEMINMAA
95800	SIEPPIJÄRVI-TAAPAJÄRVI	KOLARI
96900	SAARENKYLÄ	ROVANIEMI
97110	RAUTIONSAARI	ROVANIEMI
97240	SONKA	ROVANIEMI
97310	PATOKOSKI	ROVANIEMI
97330	RATTOSJÄRVI	PELLO
97335	RUUHIVAARA	PELLO
97380	KUKASRANTA	SODANKYLÄ
97390	KIERINKI	SODANKYLÄ
97420	LOHINIVA	ROVANIEMI
98100	KEMIJÄRVI KESKUS	KEMIJÄRVI
98570	AAPAJÄRVI	PELKOSENNEMI
98600	KURSU	SALLA
98900	SALLA KESKUS	SALLA
98960	NARUSKA	SALLA
98980	KALLUNKI-NIEMELÄ	SALLA
98995	HAUTAJÄRVI	SALLA
99280	TEPSA	KITTILÄ
99300	MUONIO KESKUS	MUONIO

Postinumero	Postitoimipaikka	Kunta
99720	RIIPI	SODANKYLÄ
99800	IVALO	INARI
99870	INARI KESKUS-LEMMEN-JOKI	INARI
99885	LEMMENJOKI	INARI
99950	KARIGASNIEMI	UTSJOKI
99980	UTSJOKI KESKUS	UTSJOKI
99990	NUORGAM	UTSJOKI
98830	MARTTI-RUUVAOJA	SAVUKOSKI

Traficom katsoo, että näille alueille on tästä syystä yleispalvelun tarjonnan takaa-
miseksi välttämätöntä nimetä yleispalveluyritys.

5.4.4 Videopuhelut mahdollistava liittymä (512/512 kbit/s) kuulo- ja puhevammaisille henkilöille

Kuulo- ja puhevammaisten henkilöiden videopuhelut mahdollistava liittymä voidaan tarjota joko kiinteällä tai langattomalla laajakaistayhteydellä ja lähtökohtaisesti myös samoissa verkoissa kuin 5 Mbit/s -laajakaistapalvelut.

Yleispalveluvaatimukset täyttävä laajakaistaliittymä täyttää myös vaatimukset videopuhelut mahdollistavalle liittymälle. Videopuhelut mahdollistavan laajakaistapalvelun voidaan katsoa toimivan kaikkialla LTE-peruspeiton alueella. Peittoalueen ulkopuolelle nimetään yleispalveluyritys laajakaistapalveluiden tarjontaan. Videopuhelut mahdollistavan liittymän tarjontaan ei siten ole tarpeen erikseen nimetä yleispalveluyritystä.

6 Nimettävän yleispalveluyrityksen valinta

Viestintäpalvelulain 85 §:n mukaan Traficom on nimettävä yleispalveluyritykseksi yritys, jolla on parhaat edellytykset yleispalvelun tarjontaan. Nimeämismenettelyn on oltava tehokas, puolueeton, avoin ja syrjimätön.

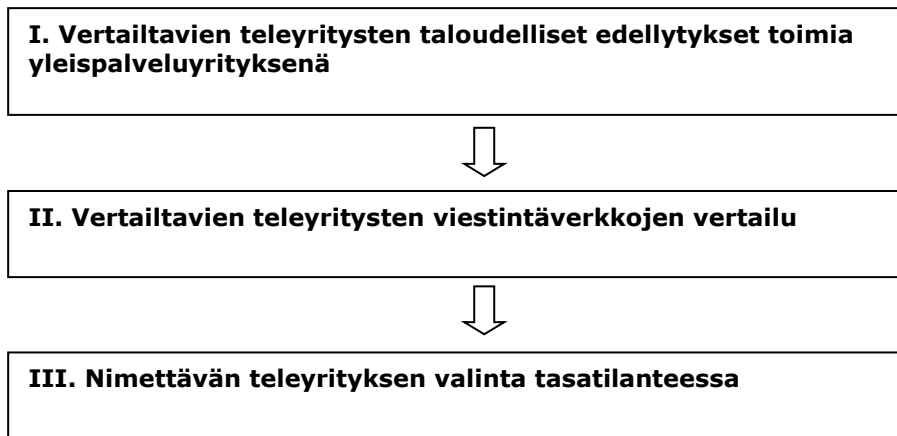
Nimettävien yleispalveluyritysten valinnassa on kysymys vertailusta, jossa teleyritykset asetetaan paremmuusjärjestykseen ennalta määritettyjen vertailuperusteiden nojalla. Mikäli vertailun perusteella ei voida todeta eroja teleyritysten paremmuudessa, Traficom valitsee nimettävän yleispalveluyrityksen menettelyssä noudatettavia puolueettomuuteen ja syrjimättömyyteen perustuvia valintakriteerejä soveltaen.

Traficom on määritellyt yleispalveluyrityksen valinnassa sovellettavat vertailuperusteet lain tavoitteisiin sekä nimeämismenettelyssä noudatettaviin tehokkuuden, avoimuuden, puolueettomuuden ja syrjimättömyyden periaatteisiin perustuen. Nimettävien yritysten valinta toteutetaan vaiheittaisena arviointina siten, että arvioinnin seuraavaan vaiheeseen edetään ainoastaan, jos riittävää eroa vertailtavien teleyritysten välillä ei voida todeta.

Yleispalveluyrityksen valinnassa vertailuun on otettu mukaan yritykset, joilla on yleispalvelualueilla kattavimmat verkot. Valintaperusteiden mukaisesti verkon kattavuus on ensisijainen yleispalveluyrityksen valintakriteeri. Vertailuun otettiin mukaan: DNA Oy (jäljempänä myös DNA), Elisa Oyj (jäljempänä myös Elisa), Telia Oyj (jäljempänä myös Telia) ja Tähtikuitu Oy.

Yleispalveluyritykseksi valitaan taloudelliset edellytykset täyttävä, yleispalvelujen toteuttamiseen teknisten kriteerien kannalta arvioituna parhaiten soveltuva teleyri-

tys. Mikäli teleyritysten välille ei näin arvioituna synny eroa, tehdään valinta noudattamalla puolueettomuuden ja syrjimättömyyden periaatteita. Vertailun vaiheet voidaan esittää seuraavalla kaaviokuvalla:

6.1 Teleyrityksen taloudelliset edellytykset tarjota yleispalvelua

Yleispalvelun tarjonnan jatkuvuudella on keskeinen merkitys viestintäpalvelujen käyttäjille. Käyttäjien edun turvaamiseksi yleispalveluyritysten valinnassa otetaan huomioon ainoastaan sellaiset teleyritykset, joiden voidaan olettaa kykenevän toimimaan yleispalveluyrityksenä tietyllä alueella myös pitkällä aikavälillä arvioituna. Arvioinnin lopputuloksena varsinaisen vertailun ulkopuolelle suljetaan yritykset, joiden taloudellisia edellytyksiä ei pidetä riittävinä.

Teleyritysten taloudelliset edellytykset yleispalvelun tarjontaan arvioidaan käyttämällä kolmea yleisesti hyväksyttyä ja yrityksen toimintakykyä eri näkökulmista mittaavaa tunnuslukua. Tunnusluvut lasketaan koko yrityksen vahvistetusta tilinpäätöksestä ja ne on pisteytetty yleisesti käytössä olevien raja-arvojen mukaan. Käytetyistä mittareista omavaraisuusaste ja current ratio on luokiteltu Yritystutkimus ry:n luokitustietojen mukaan. Sijoitetun pääoman tuotto prosenttia mittaava pisteytys on määritelty yleisesti käytettävien luokitusten mukaan.

Current Ratio mittaa yrityksen maksuvalmiutta ja rahoituspuskuria tilinpäätöshetkellä eli kykyä selviytyä liiketoiminnan juoksevien kulujen maksuista. Luku vertaa nopeasti rahaksi muutettavien omaisuuserien suhdetta lyhytaikaisiin velkoihin. Jos esim. tavaraostoja ei kyetä maksamaan, yritys voi ajautua heikon maksuvalmiutensa vuoksi maksukyvyttömäksi ja sitä kautta vaikka konkurssiin.

Current Ratio mittaa maksuvalmiutta taseesta laskettavilla erillä. Laskukaava: $(\text{vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}) / \text{lyhytaikainen vieras pääoma}$.

Omavaraisuusaste mittaa yrityksen vakavaraisuutta eli kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Yrityksen kannattavuus ei välttämättä takaa toimintaedellytyksiä, mikäli sen rahoitus ei ole kunnossa. Vaikka tulos olisikin positiivinen, voi kannattavuus olla niin heikko tai velkaantuneisuus niin suuri, että yrityksen rahoituksellisia velvoitteita ei kyetä kattamaan. Tällaisia velvoitteita ovat esim. lainojen korot ja lyhennykset. Tällöin heikko rahoitusrakenne voi olla syynä yrityksen vaikeuksiin.

Omavaraisuusaste kertoo, kuinka suuri osuus yhtiön varallisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla. Mitä korkeampi yrityksen omavaraisuusaste on, sitä vakaammalle pohjalle yrityksen liiketoiminta rakentuu. Riittävät tappiopuskurit turvaavat yrityksen toiminnan jatkuvuutta mahdollisten tappiollisten toimintavuosien aikana.

Omavaraisuusasteen laskukaava: $(\text{oikaistu oma pääoma} / (\text{oikaistun taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot})) * 100$. Kaavassa käytetyt erät määritellään Yritystutkimus ry:n mallin mukaisesti.

Sijoitetun pääoman tuotolla mitataan kannattavuutta, jota monesti pidetään yrityksen tärkeimpänä toimintaedellytyksenä. Mikäli kannattavuus on heikko, ei yrityksellä ole pitkään jatkamisen edellytyksiä ja toiminta joudutaan ennen pitkään lopettamaan. Heikko kannattavuus merkitsee sitä, että yritys tuottaa tappiota ja syö omaa rajallista pääomaansa.

Sijoitetun pääoman tuotto mittaa yrityksen suhteellista kannattavuutta eli sitä tuottoa, joka on saatu yritykseen sijoitetulle, tuottoa vaativalle pääomalle. Laskukaava: $((\text{nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}) / \text{sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}) * 100$. Kaavassa käytetyt erät määritellään Yritystutkimus ry:n mallin mukaisesti.

Yleispalvelukelpoisen teleyrityksen tulee saada taloudellisten tunnuslukujen arvioinnista yhteensä vähintään 5 pistettä. Pisteytys:

Current ratio: alle 1 = 1 p, 1-2 = 2 p, yli 2 = 3 p

Omavaraisuusaste: alle 20% = 1p, 20-40% = 2p, yli 40% = 3p

Sijoitetun pääoman tuotto: alle 3 % = 1 p, 3-10 % = 2 p, yli 10 % = 3 p

Taloudellisten tunnuslukujen pisteytystä tarkastellaan tarvittaessa, mikäli yleisesti käytössä olevien raja-arvojen tasoissa tapahtuu olennaisia muutoksia. Mikäli teleyritys on osa konsernia, huomioidaan koko konsernin tasolta lasketut tunnusluvut.

Nimeämistarpeen arvioinnissa huomioiduista teleyrityksistä kaikki arvioidut teleyritykset täyttävät taloudellista tilannetta koskevat edellytykset.

6.2 Teleyritysten viestintäverkkojen vertailu

Yleispalveluyrityksen valinnassa tulee lain perustelujen mukaan pyrkiä ensisijaisesti varmistamaan palvelun tarjonta mahdollisimman kustannustehokkaasti. Traficom katsoo, että lähtökohtaisesti parhaat edellytykset kustannustehokkaaseen yleispalvelun tarjontaan on teleyrityksellä, joka tarjoaa palveluja tietyllä maantieteellisellä alueella kattavimmin yleispalvelun tarjontaan soveltuvissa viestintäverkoissa. Tällä perusteella Traficom on katsonut teleyritysten käytössä olevien viestintäverkkojen vertailun ratkaisevaksi nimettävän yleispalveluyrityksen valintaperusteeksi. Viestintäverkkojen vertailussa tarkastellaan ainoastaan yleispalvelujen tarjontaan soveltuvia verkkoja. Tarkastelussa on arvioitu kunkin yleispalvelun osalta, millä teleyrityksellä on muihin tarkasteltuihin teleyrityksiin verrattuna kattavin viestintäverkkojen kokonaisuus. Operaattoreilta kerätyt tiedot mahdollistavat nyt käytetyn tarkastelutason verkkojen vertailussa. Yksittäisen liittymän toteuttamisen kustannukset riippuvat monesta tekijästä, joita ei ole mahdollista selvittää tiedonkeruulla ilman, että siitä tulee teleyrityksille suhteettoman kuormittava. Laajempaa tiedonkeruuta ja niiden käsittelyä ei eri osapuolten hallinnollisen taakan vuoksi ja toisaalta saavutettavissa oleviin hyötyihin nähden ole katsottu perustelluksi.

Traficomille toimitetuissa tiedoissa viestintäverkkojen kattavuudessa on eroja Telian ja DNA:n verkkojen välillä. Lausunnoissa Traficomin huomiota on kuitenkin kiinnitetty siihen, että yleispalvelualueet sijoittuvat kaikki alueille, joilla verkon omistaa ja sitä operoi Telian ja DNA:n yhdessä omistama Suomen Yhteisverkko Oy (jäljempänä myös SYV). Näillä alueilla kumpikin operaattori käyttää SYV:n omistamia tukiasemalaitteita ja yhteisiä radiolähettämiä. Tosiasiassa Telian ja DNA:n välillä ei siten ole eroja verkkojen peittoalueessa näillä alueilla. Erot Traficomille toimitetuissa teleyrityskohtaisissa tiedoissa johtuvat siitä, että teleyritykset käyttävät

erilaisia ennustetyökaluja ja erilaisia käytäntöjä arvioidessaan verkkopeittoja. Traficom katsoo edellä lausuttu huomioon ottaen, että DNA:n ja Telian viestintäverkot ovat yleispalvelualueilla yhtä kattavat, ja että yritykset ovat siten näillä alueilla tasatilanteessa yleispalveluyritystä valittaessa.

Traficom on käyttänyt Telian toimittamia tietoja verratessaan SYV:n ja Elisän viestintäverkkojen kattavuutta. Telian toimittamien tietojen mukaan SYV:n peittoalue on arvioitu kattavammaksi kuin DNA:n toimittamien tietojen perusteella. SYV:n viestintäverkon kattavuudesta ei ole saatavilla muuta tietoa kuin DNA:n ja Telian toimittamat arviot, jotka perustuvat yhtiöiden käyttämiin erilaisiin ennustemalleihin. Traficomilla ei ole perusteita epäillä kummankaan mallin luotettavuutta. DNA:n toimittamien peittoarviotietojen käyttäminen johtaisi kuitenkin yleispalveluvelvoitteiden erittäin epätasaiseen jakautumiseen, hyödyttäisi kohtuuttomasti SYV:n viestintäverkossa toimivia teleyrityksiä ja vastaavasti toisi Elisalle kohtuuttoman suuren osan yleispalveluvelvoitteista. Tällaista ratkaisua ei voida pitää perusteltuna valintamenettelyn syrjimättömyydelle asetettujen vaatimusten kannalta.

Traficom katsoo, että tilanteissa, joissa eri operaattoreiden viestintäverkot ovat täysin tai lähes yhtä kattavia, kustannustehokkainta on nimetä kullekin alueelle vain yksi teleyritys tarjoamaan kaikkia alueella tarvittavia yleispalveluja. Joissain tapauksissa eri yleispalvelujen toteuttamiseen soveltuvien verkkojen pienet kattavuuserot voisivat johtaa useamman eri yrityksen nimeämiseen samalle alueelle. Tällä mallilla vältetään tilanteet, joissa useampi yritys joutuisi laajentamaan samalla alueella sijaitsevia verkkojaan eri yleispalveluun kuuluvien viestintäpalvelujen toteuttamiseksi. Yksi alueellinen yleispalveluyritys on myös palvelun käyttäjän kannalta selkeämpi. Lisäksi tämä on käyttäjälle kustannustehokkainta ottaen huomioon useamman liittymätyypin käytöstä muodostuvat lisäkustannukset.

Kolmella postinumeroalueella valokuituverkko on Traficomille ilmoitettujen tietojen mukaan kattava. Yleispalvelun varassa olevat taloudet sijaitsevat kuitenkin tyypillisesti kaikkein harvaan asutuimpien alueiden reunamilla. Näissä tilanteissa yleispalvelun varmistaminen valokuituyhteydellä vaatisi merkittävää lisärakentamista ja aiheuttaisi huomattavia kustannuksia sekä yleispalvelua tarvitseville käyttäjille että yleispalveluvelvolliselle teleyritykselle. Traficomin arvion mukaan yleispalvelun toteuttaminen valokuituyhteyden kautta saattaisi turvaverkkoajattelun näkökulmasta muodostua palvelun käyttäjien kannalta kohtuuttomaksi, eikä olisi tässä tilanteessa kustannustehokkain tapa varmistaa yleispalveluun kuuluvien palveluiden saatavuutta. Tästä syystä Tähtikuitu Oy:tä ei ole näillä postinumeroalueilla huomioitu yleispalveluyrityksen valinnassa.

Laajakaistapalveluita ei ole Suomessa vakiintuneesti toteutettu satelliittiteknikalla. Starlink on vasta äskettäin aloittanut satelliittilaajakaistapalveluiden tarjonnan Suomessa ja tarjonta on alkuvaiheessaan; yleispalvelualueilla tarjonta on testiluonteista. Yhtiön palveluntarjonta toteutetaan kokonaisuudessaan verkon kautta, eikä tarjolla ole suomen- tai ruotsinkielistä palvelua käyttäjille. Yhtiö on sijoittautunut Suomen ulkopuolelle, minkä vuoksi yleispalveluvelvoitteiden täytäntöönpano ei olisi palveluiden käyttäjien kannalta riittävän toimivaa ja tehokasta. Tästä syystä Traficom ei ole huomionnut Starlinkiä yleispalveluyrityksen valinnassa. Yleispalvelut on mahdollista tarjota yleispalveluyrityksen valitsemalla tekniikalla. Siten yleispalveluyritykseksi nimetty yritys voi halutessaan hyödyntää myös Starlinkin tarjoamia palveluita yleispalvelun tarjonnassa.

Nimettävät yritykset:

Elisan verkko on seuraavilla alueilla kattavin vertailtaessa Elisan ja SYV:n viestintäverkkojen kattavuutta arvioituna Telian toimittamien tietojen perusteella. Traficom nimeää tämän vaiheen perusteella yleispalveluyrityksen seuraaville alueille:

Posti-numero	Postinumeroalue	Yleispalveluyritys	5 Mbit/s	Puhe
54250	Rapattila	Elisa Oyj	x	
54270	Vainikkala	Elisa Oyj	x	
56800	Simpele	Elisa Oyj	x	
81100	Kontiolahti	Elisa Oyj	x	
82900	Ilomantsi Keskus	Elisa Oyj	x	
88900	Kuhmo Keskus	Elisa Oyj	x	
88930	Lentiira-Kuumu	Elisa Oyj	x	
89600	Ämmänsaari	Elisa Oyj	x	
89800	Suomussalmi Keskus	Elisa Oyj	x	
89920	Ruhtinansalmi	Elisa Oyj	x	
95800	Sieppijärvi-Taapajärvi	Elisa Oyj	x	
97420	Lohiniva	Elisa Oyj	x	

6.3 Teleyrityksen valinta tasatilanteessa

Viestintäpalvelulain 85 §:n mukaan Traficom on yleispalveluyritysten nimeämisessä noudatettava menettelyä, joka on puolueeton ja syrjimätön. Myös teledirektiivissä kiinnitetään huomiota siihen, että yleispalvelujen tarjonta varmistetaan markkinoilla siten, että kilpailu ei vääristy. Menettelyn puolueettomuus ja syrjimättömyys merkitsevät käytännössä sitä, että mikäli teleyritysten välillä ei kustannustehokkuuteen eli verkkojen kattavuuden tarkasteluun perustuvan vertailun jälkeen voida käytettävissä olevilla tiedoilla löytää merkityksellisiä eroja, tasatilanteessa olevat teleyritykset tulevat yhtäläisesti huomioiduiksi yleispalveluyrityksen valinnassa. Valintaa tehtäessä pyrkimyksenä on jakaa yleispalvelusta koituvaa taakkaa teleyritysten välillä. Velvoitteiden kuormittavuuden taseusperiaatteella vastataan erityisesti teledirektiivin vaatimukseen nimeämismenettelyn puolueettomuudesta ja syrjimättömyydestä. Taseusperiaatteella varmistetaan myös direktiivin edellyttämällä tavalla se, että markkinoiden kilpailutilanne vääristyy mahdollisimman vähän.

Tasatilanteessa pääperiaatteena on velvoitteiden tasainen jakautuminen teleyritysten välille edellä esitettyjen puolueettomuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden mukaisesti. Kysymyksessä on viestintäverkkojen vertailua täydentävä vaihe, jossa otetaan huomioon verkkopeiton perusteella jakautuneiden velvoitteiden ja mahdollisten vapaaehtoisten sitoumusten kuormittavuutta nimettäville yleispalveluyrityksille. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että alueita, joilla vähintään kahdella teleyrityksellä on yhtä kattava verkko, annetaan sille teleyritykselle, jolla aiemmin jaetut alueet ja vapaaehtoiset sitoumukset huomioiden on pienin kuormittavuus.

Arvioinnissa huomioidaan muun muassa nimettävälle yleispalveluyritykselle kohdistuvien velvoitteiden määrä ja kuormittavuus. Tasatilanteessa on lisäksi huomioitu toissijaisena jakoperusteena muodostuvien velvoitealueiden yhtenäisyys siltä osin

kuin se on tarkoituksenmukaista. Tasatilanteessa yleispalvelualueet on siten pyritty jakamaan teleyritysten kesken niin, että ne muodostaisivat mahdollisimman yhteisiä alueita.

Nimettävät yritykset:

Seuraavilla alueilla DNA ja Telia toimivat SYV:n omistamassa verkossa ja ovat siten viestintäverkkojen kattavuuden vertailun perusteella tasatilanteessa. Traficom nimeää tämän vaiheen perusteella yleispalveluyrityksen alueille taulukosta ilmenevällä tavalla:

Postinumero	Postinumeroalue	Yleispalveluyritys	5 Mbit/s	Puhe
54230	Nuijamaa	Telia Finland Oyj	x	
75700	Valtimo Keskus	Telia Finland Oyj	x	
89670	Näljänkä	Telia Finland Oyj	x	
89840	Ylä-Vuokki	Telia Finland Oyj	x	
97240	Sonka	DNA Oyj	x	x
97330	Rattosjärvi	DNA Oyj	x	x
97390	Kierinki	Telia Finland Oyj	x	
98100	Kemijärvi Keskus	Telia Finland Oyj	x	
98600	Kursu	DNA Oyj	x	
98830	Martti-Ruuvaoja	Telia Finland Oyj	x	
98900	Salla Keskus	DNA Oyj	x	
98960	Naruska	Telia Finland Oyj	x	
98980	Kallunki-Niemelä	DNA Oyj	x	x
98995	Hautajärvi	DNA Oyj	x	
99300	Muonio Keskus	Telia Finland Oyj	x	
99720	Riipi	Telia Finland Oyj	x	
99800	Ivalo	DNA Oyj	x	x
99870	Inari Keskus-Lemmenjoki	DNA Oyj	x	x
99950	Karigasniemi	Telia Finland Oyj	x	x
99980	Utsjoki Keskus	Telia Finland Oyj	x	x
99990	Nuorgam	Telia Finland Oyj	x	x

Seuraavilla alueilla DNA, Elisa ja Telia ovat viestintäverkkojen kattavuuden vertailun perusteella tasatilanteessa. Traficom nimeää tämän vaiheen perusteella yleispalveluyrityksen alueille taulukosta ilmenevällä tavalla:

Postinumero	Postinumero-alue	Yleispalvelu-yritys	5 Mbit/s	puhe
94500	Lautiosaari	DNA Oyj	x	
96900	Saarenkylä	Telia Finland Oyj	x	
97110	Rautionsaari	DNA Oyj	x	
97310	Patokoski	DNA Oyj	x	x
97335	Ruuhivaara	Elisa Oyj	x	
97380	Kukasranta	Elisa Oyj	x	
98570	Aapajärvi	DNA Oyj	x	x
99280	Tepsa	DNA Oyj	x	
99885	Lemmenjoki	DNA Oyj	x	x

7 Yhteenveto nimettävistä yleispalveluyrityksistä

Seuraavissa taulukoissa on esitetty yhteenveto yleispalvelun nimeämistarpeesta ja yleispalveluyrityksen valinnasta eriteltynä palveluittain.

7.1 Puhelinliittymän tarjontaan velvolliset yleispalveluyritykset

Yleispalvelu-yritys, puhelinpalvelu	Postinumeroalueet
DNA Oyj	97240 (Sonka), 97310 (Patokoski), 97330 (Rattosjärvi), 98570 (Aapajärvi), 98980 (Kallunki-Niemelä), 99800 (Ivalo), 99870 (Inari Keskus - Lemmenjoki), 99885 (Lemmenjoki) (8)
Telia Finland Oyj	99950 (Karigasniemi), 99980 (Utsjoki Keskus), 99990 (Nuorgam) (3)

7.2 Laajakaistaliittymän (5 Mbit/s) tarjontaan velvolliset yleispalveluyritykset

Yleispalvelu-yritys, 5 Mbit/s internetyhteyspalvelu	Postinumeroalueet
DNA Oyj	94500 (Lautiosaari), 97110 (Rautionsaari), 97240 (Sonka), 97310 (Patokoski), 97330 (Rattosjärvi), 98570 (Aapajärvi), 98600 (Kursu), 98900 (Salla Keskus), 98980 (Kallunki-Niemelä), 98995 (Hautajärvi), 99280 (Tepsa), 99800 (Ivalo), 99870 (Inari Keskus - Lemmenjoki), 99885 (Lemmenjoki) (14)
Elisa Oyj	54250 (Rapattila), 54270 (Vainikkala), 56800 (Simpele), 81100 (Kontiolahti), 82900 (Ilomantsi Keskus), 88900 (Kuhmo Keskus), 88930 (Lentiira-Kuumu), 89600 (Ämmänsaari), 89800 (Suomussalmi Keskus), 89920 (Ruhtinansalmi), 95800 (Sieppijärvi-Taapajärvi), 97335 (Ruuhivaara), 97380 (Kukasranta), 97420 (Lohiniva) (14)
Telia Finland Oyj	54230 (Nuijamaa), 75700 (Valtimo Keskus), 89670 (Näljänkä), 89840 (Ylä-Vuokki), 96900 (Saarenkylä), 97390 (Kierinki), 98100 (Kemijärvi Keskus), 98830 (Martti-Ruuvaoja), 98960 (Naruska), 99300 (Muonio Keskus), 99720 (Riipi), 99950 (Karigasniemi), 99980 (Utsjoki Keskus), 99990 (Nuorgam) (14)

8 Lopuksi

Tässä perustelumuistiossa luetelluilla alueilla yleispalveluyrityksen nimeäminen on arvioitu välttämättömäksi, jotta turvataan jokaisen oikeus perustason viestintäpalveluihin alueilla, joilla saatavuudessa on puutteita. Nimeämistarpeen arvioinnin keskeisenä osana ovat olleet teleyrityksien toimittamat tiedot yleispalvelujen tarjontaan soveltuvien viestintäpalvelujen saatavuudesta. Koska saatavuudesta toimitetut tiedot (peittokartat) ovat laskennallisia tietoja, voi yleispalvelun tarjonnan takaamiseksi olla välttämätöntä nimetä yleispalveluyritys lueteltujen postinumeroiden lisäksi muillakin alueilla. Mikäli tosiasialliset mahdollisuudet saada yleispalveluun kuuluvia viestintäpalveluja ei näin ollen lueteltujen alueiden ulkopuolella toteudu, nimetään yleispalveluyritys tällöin erillisessä päätösmenettelyssä, mikäli alueelle ei löydy vapaaehtoista palveluntarjoajaa.